

DE BAZUIN



ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 7 November 1902.

Fot II : 1a, Blaagt de Bazuin

Dagg. I : 4, Is het voor u liever wel te tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN.” — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

Classis Hoorn.

De Class. Verg. spreke uit, dat zij het ten zeerste

1. Betreurt, a. dat het voorstel-Bavinck c.s. op de gehouden Gen. Syn. is aangenomen, waardoor de rust en de vrede in de Kerken is verstoord;

b. dat de te houden collecten voor de „Eigen inrichting” afhankelijk zijn gesteld van die voor de Theol. Fac. der Vrije Universiteit;

2. En van oordeel is dat,

a. zoo spoedig mogelijk moet worden overgegaan tot het benoemen van 3 Hoogleraren in de vacatures der H.H. Prof. D. K. Wielenga, Dr. H. Bavinck en P. Biesterveld;

b. Dat Curatoren en Deputaten voor benoemingen van Hoogleraren, die voorstanders zijn van het voorstel „Bavinck c.s.”, niet meer de belangen der „Eigen inrichting” naar behooren kunnen behartigen en dat zij hun bevelid in overweging geeft hun mandaat als zodanig neer te leggen;

c. dat, indien niet spoedig tot de benoeming van Hoogleraren wordt overgegaan, zij niet kan meegaan met hen, die Curatoren en Deputaten in zake benoemingen diligent zouden verklaren;

3. en verzoekt

de Zusterkerken hier wel nota van te willen nemen.

II. De Class. Verg. spreke uit, dat zij zeer betreurt de houding der minderheid in de Gen. Syn., waardoor het voorstel „Bavinck c.s.” niet is uitgevoerd kunnen worden.

Een minderheid in den Kerkeraad van Hoorn.

Classis Woerden.

Vergadering op Donderdag 13 Nov. te Alfen, aanwezig 9 ure.

Voorstel van de Kerk van Woerden: De Raad der Ger. Kerk van Woerden; ten zeerste betreurende de houding der minderheid op de Gen. Synode te Arnhem;

ten volle begrijpende, dat de Prof. Bavinck en Biesterveld hun positie onhoudbaar achten aan de Theol. School, tengevolge van het niet uitvoeren van het besluit, door de Synode genomen, in zake het voorstel-Bavinck-Rutgers; evenwel zijn smart uitsprekende over de benoemingen, gedaan in het stadium, waarin wij thans verkeerden, van de zijde der V. U., en het aannemen dier benoemingen door genoemde heeren, die, naar de mening des kerkeraads, gewacht moesten hebben met het nemen van een beslissing tot de Kerken zich hadden uitgesproken over de handelingen der Synode, de Theol. School betreffende, als zijnde nu het werk der vereniging van beide Scholen in hooge mate bemoeilijkt;

vernomen hebbende, dat thans benoemingen zijn geschied aan de Theol. School, waar, naar de mening des kerkeraads, op dit oogenblik van geen benoemingen sprake had mogen zijn, waarom de kerkeraad den wensch uitsprekt, dat de benoemde heeren voor de benoeming bedanken, en geen verdere benoemingen plaats grijpen;

stelt aan de Classis voor:

dat zij hare volledige instemming betuige met het ter Synode te Arnhem aangenomen voorstel-Bavinck-Rutgers;

en dat zij aandringer op het bijeenroepen eener vervroegde Synode, waar tot uitvoering besloten worde van het voorstel-Bavinck-Rutgers.

Namens de roepende Kerk,

J. W. GUNST, Praeses.

W. SNEL, Scriba.

Woerden, 3 Nov. 1902.

Classis Zwolle

De Kerkeraad van Kampen besloot het volgende als voorstel aan de Classis aan te bieden:

De Kerkeraad van de Gereformeerde Gemeente te Kampen,

a. betuigt instemming met de „Verklaring” van de minderheid der Generale Synode, in zake het voorstel-Bavinck,

b. verklaart de aanneming van het voorstel-Van Schelven te achten in het belang van den vrede der Kerken,

c. betreurt het, dat de Gen. Synode: 1º in strijd met dat besluit, de kenschetsing der Theol. School als „eigen inrichting der Kerken” heeft geschrapt; 2º het toestaan van 2 collecten voor de Theol. School heeft afhankelijk gemaakt van 2 collecten voor de Vrije Universiteit, en dat met verwerping van de verplichting der Vrije Universiteit tot rekening en verantwoording aan de Generale Synode,

d. protesteert tegen het drijven om een vervroegde Generale Synode bijeen te roepen, met het doel om het eerstgenomen besluit in zake de vereniging van

de Theol. School met de Vrije Universiteit opnieuw aanhangig te maken en uit te voeren, waardoor de bezwaren der belangrijke minderheid worden ter zijde gezet,

e. spreekt den wensch uit, dat de Curatoren en de Deputaten ad hoc spoedig zullen voorzien in de, tot zijn leedwezen, door de benoeming van twee Professoren der Theol. aan de Vrije Universiteit, vermeerderde vacatures.

De Kerkeraad der Geref. Gemeente te Heusden spreekt door deze hare blijdschap uit over de benoeming van twee Professoren voor de Theol. School te Kampen en hoopt dat de Weleerwaarde Broeders deze benoeming mogen aanvaarden.

De Kerkeraad voornoemd,

G. KUIJERS, Praes.

A. H. HANSEN, Scriba.

Heusden, 3 Nov. 1902.

AAN DE LEDEN VAN DE VROEGERE COMM. VAN UITVOERING ENZ. DER UTRECHTSCHER VERGADERING.

Weleerw. Heeren en Broeders!

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Oud-Beijerland in zijn verg. van 17 Oct. j.l. uw „Woord betreffende de zaak der opleiding” besproken hebbende, meent daarop publiek een antwoord te moeten geven, opdat ons zwijgen niet den schijn van instemming zou geven.

We werden te meer tot antwoord gedrongen door wat de Bazuin in een tweetal artikelen van de hand uwer mede-ondertekenaars te lezen geeft en op uw schrijven een eigenaardig licht werpt.

We stelden ons voor de vraag: waaraan we de eer van uwe aandacht te danken hadden.

Ge komt tot den Kerkeraad met een protest tegen de benoeming van de Hoogleraren Dr. H. Bavinck en P. Biesterveld tot Hoogleraren aan de Vrije Universiteit. Zoover ons bekend heeft echter de Kerkeraad in deze zaak niet de minste zeggenschap. Wel is ons bekend, dat het besluit der Synode te Arnhem zulk zeggenschap voor de Kerken in haar officiële vertegenwoordiging heeft bedongen, althans wat de Theol. Faculteit betreft; maar dat juist de beweging door de Utrechtsche verg. gewekt, waarvan de door u afgedrukte verklaring de niet benijdenswaardige kroon is, der Kerken dat zeggenschap onthouden zal — wie weet voor hoelang!

Mede door uw bevelid staan we dus buiten het geding en moeten we uw protest ter zijde leggen, als niet tot onze bevoegdheid behoorende.

Ge komt tot den Kerkeraad met uw bezwaar over „de motie van den Kerkeraad te Rotterdam A.”

Dat die motie u bevreemdt kunnen we verstaan, maar waarom uw bezwaar den Kerkeraad gemeld moest worden, is niet zoo eenvoudig.

Uw bezwaar kan toch niet bedoelen ons voor dien Kerkeraad te waarschuwen? In dat geval zou bij ons de bevreemding zijn. Immers daar werd de goede kerkelijke weg bewandeld, om zoo te komen tot een Gen. Synode, die ons uit het slop brengt.

Mag een wettige kerkeraad in een wettige verg. dat niet doen? Dan zou het er met het recht en de vrijheid der Kerken treurig uitzien.

Naar den vorm te oordeelen zou uw woord een berisping kunnen zijn wegens ongehoorzaamheid aan een besluit der Gen. Synode, doch dat is niet aan te nemen, wanneer we overwegen, dat juist uw verzet tegen een besluit, dat door de meeste stemmen is goedgevonden en deswege voor vast en bondig moet gehouden worden, het door u afgedrukte voorstel noodig heeft gemaakt.

Die Rotterdamse broeders hebben onze verdediging niet noodig. Ze zullen voor zichzelf wel spreken, daartoe geroepen in den wettigen, kerkelijken weg. Maar waaraan hebben wij dan uw belangstelling te danken?

Slot van uw schrijven vergeleken met genoemde artikelen in de Bazuin brengt ons tot een smartelijk antwoord.

Na bange worsteling heeft ons de Heere weer de vrijheid, als Kerken Christi gegeven. We mogen weer leven naar onze kostelijke Gereformeerde belijdenis. Des Heeren Woord is weer onze wet. Een gebondenheid, zoo hartelijk begeerd door de worstelaars voor die vrijheid, zooals zoo treffend blijkt uit de acte van afscheiding, als daar gezegd wordt:

„(We) verklaren gemeenschap te willen oefenen met alle ware Geref. leden, en te willen verenigen met elke op Gods Woord gegrondde vergadering, aan wat plaatse God dezelve ook vereenigd heeft.”

God heeft hun bede verhoord, hun wensch vervuld in de eenheid der Geref. Kerken in ons Vaderland. Zijne genade gaf ook ons te dezer plaatse dat voorrecht aanvankelijk, dat ’s Heeren volk tot de eenheid in Christus mocht samenkomen.

Wat wilt gij nu broeders? Waarom moeten niet maar kerkeraden, maar zelfs kerkeraadsleden opgewekt om op te treden in kerkelijke vergaderingen?

Waarom moeten de Kerken een afzonderlijke verbintenis aangaan buiten de wettige kerkelijke groepering om? Wordt op die wijze niet een splitsing voorbereid, waardoor we de zoo duur verworven eenheid weer zouden derven?

Was onze belijdenis in gevaar, d.w.z. onze band van eenheid, maar ook van waarheid, we zouden met u aan de spitse willen staan ter verdediging. Slechts zouden we ook dan bedingen den kerkrechtelijken weg op te gaan.

Nu echter de zaak zooveel anders staat, moeten we u mededeelen geen deel te mogen hebben aan uw streven, wijl ge, naar onze wijze van zien, bezig zijt de eenheid van des Heeren Kerken aan uw meening op te offeren.

Wij geven u niets toe in trouw aan het in 1892 gesloten verbond; naar onze meening wordt daaraan op uitnemende wijze voldaan in het besluit der Synode te Arnhem, aangezien der Kerken bij dat besluit de benoeming der Hoogleraren in handen wordt gegeven over de geheele opleiding, wat voor ons veel meer beteekent dan voor een gedeelte zoals thans geschiedt.

Naar uw voorstelling moet de Theol. School in den ouden vorm gehandhaafd worden, om aan de overeenkomst van 1892 te voldoen. Stel er waren van onzen kerkeraad leden, die uw opvatting deelden, moeten we dan Christus’ kerk scheuren om u de zege te doen behalen? Of moet de meerderheid zich schikken naar de minderheid, wanneer die met scheuring dreigt?

Ons dunkt dat daarop voor Gods aangezicht maar één antwoord mogelijk is. We mogen noch het een, noch het ander.

Toch zou uw raadgeving noodwendig tot een van beide moeten leiden.

Met hoeveel achting we ook u persoonlijk waardeeren, moeten we toch publiek u verklaren: Mannen broeders, we mogen niet alleen geen gehoor geven aan uw roepstem, maar achten die verderfelijke voor de Kerk des Heeren. In haar gedeeldheid verheugt zich het rijk der duisternis, voor haar eenheid bidt onze gezegende Verlosser. Laat ons het rijk des Satans niet in de hand werken door onze geschillen, maar overeenkomstig de bede des Heeren elkander zoeken te dienen in de liefde. Laat ons het goede voor Sion zoeken, maar op een wijze die Gode welbehagelijk wezen kan.

Nademaal ’t onze ernstige overtuiging is, dat uwe raadgevingen en groepering tot verwijdering moeten voeren en de eenheid der kinderen Gods ons ter harte gaat, moeten we u verzoeken voortaan uw geschriften niet aan ons af te zenden.

Het is ons smartelijk zulks te moeten verzoeken, maar we mogen niet den schijn op ons laden, dat we ons mede schuldig maken, door zwijgend uw geschriften te ontvangen.

Met de bede, dat we elkander spoedig de hand mogen drukken in hartelijke overeenstemming in wat ons samenbindt,

Namens den Kerkeraad voornoemd,

C. GOOTE, Praeses.

N. H. BEVERSLUIS, Scriba.

PLAATSSELIJKE KERKEN.

KAMPEN. Onze beroepen Leeraar, Dr. H. Bouwman te Hattum, heeft tot onze teleurstelling voor de roeping naar deze Gemeente bedankt.

Namens den Kerkeraad,

J. H. BOS, Scriba.

VINKEVEEN, 26 Oct. 1902. Na des voormiddags tot zijn dienstwerk te zijn ingedeeld door Dr. L. Netelenbos van Hijaard met den predicator over Ps. 127: 1, 2, verbond onze beroepen Leeraar, de Eerw. Heer P. Roos, zich in de namiddagsgodsdienstvereeniging aan zijn Gemeente met een woord over Ezech. 3: 17a. Stille de Heere hem tot een rijken zegen voor onze Gemeente.

Namens den Kerkeraad,

H. M. FOKKER, Scriba.

’t Adres van deze Kerk is voortaan Ds. P. Roos.

BEDUM, 3 Nov. 1902. Door den Kerkeraad der Gereformeerde Gemeente A alhier werd j.l. Zaterdag het volgende drielid geformeerd: Ds. N. Y. van Goor te Halfweg, Ds. C. B. Schoemakers te Groningen en Ds. G. Wisse Jr. te Overtoom.

Namens den Kerkeraad,

M. VELTHUIS, Scriba.

AMBT-VOLLENHOVE, 3 Nov. ’02. In den loop der vorige week als ook gistermorgen na de godsdienstvereeniging werden Kerkeraad en Gemeente verontrust, doordien onze geliefde en algemeen bemindde Leeraar Ds. R. J. Schoemaker ons bekend maakte, eene roeping te hebben ontvangen van de Ger. Gemeente te De Krim. Wij hopen dat wij spoedig van Z.E.W. mogen hooren: Ik blijf bij u; dit is de wensch en bede van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Kerkeraad,

J. BOES, Scriba.

HATTUM, 3 Nov. 1902. Hoewel Kerkeraad en Gemeente reden hadden grootelijks verblijd te zijn door Zondag j.l. te mogen hooren van haren gel. Leeraar Dr. H. Bouwman, dat hij voor de roeping naar de Geref. Kerk te Kampen had bedankt,

werden wij opnieuw verontrust, doordat Z.E.W. eene benoeming ontving tot Hoogleraar aan de Theol. School aldaar. Dat van achteren moge blijken de keuze, die door Z.E.W. zal worden gedaan, eene Gode welbehagelijke te zijn, is onze wensch.

Namens den Kerkeraad,

B. VELTKAMP, Scriba.

STEENWIJK, 3 Nov. 1902. Onze geachte Leeraar Ds. W. Wolsink hoopt op Zondag 16 Nov. e.k. D. V. met zijne Gemeente zijne 25-jarige Evangeliebediening te herdenken.

Namens den Kerkeraad,

Joh. VISSER A.Z., Scriba.

WATERGRAAFSMEER, 4 Nov. ’02. Zondag 2 Nov. werd de Gemeente van Watergraafsmeer verblijd door de intrede van den uit Giessendam tot haar overgekomen Leeraar Ds. R. P. Haan, die tot grondslag zijner rede had gekozen Coll. 1: 27b, 28. Des morgens had de bevestiging plaats onder leiding van den Consul Ds. G. Wisse Jr. van Overtoom, naar aanleiding van 2 Cor. 5: 18b. Beide malen was het kerkgebouw meer dan gevuld.

Namens den Kerkeraad,

J. INGVENSEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Vergadering op Donderdag 13 Nov. 1902 te Helder, aanvang ’s morgens 9½ uur.

Rapporten:

Kerkvisitatie.

Zending.

Com. Schagerbrug.

Namens de Classis voornoemd,

J. W. WECHGELAAR, Correspondent.

ONTVANGSTEN.

Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brab. en Limb.

Met hartelijken dank ontvangen: Uit het huisje van Meij. J. Zeldendijk te Gouda f 4,90 Van de Zendingcomm. Geref. Kerk te Helder - 10,- Uit de Kerkeraad van Epe - 2,67 Uit de Catechisatie van Tjerkwerd - 3,30 Collecte v.d. Geref. Kerk te Borssele - 4,20

Jaarl. bijdragen: J. H. V. te Verneuzen f 5, Geref. Kerk Haamstede f 2; C. K. f 1, C. D. f 1, M. T. f 1, Meij. I. D. f 1, W. A. E. f 1, C. D. B. f 0,50, J. C. B. f 0,50, Jb. D. f 1,50, allen te Oosterend (Texel), Geref. Kerk te Berkel c.a. f 2,50.

Giften van Geref. Kerken: Uithoorn f 1, Krabbendam f 2,50, Koudekerk (Z. H.) f 5, Randwijk c.a. f 1,50, O. en W.-Souburg f 2,50.

Van particulieren: J. C. V. te Amsterdam f 1, Vr. H. W. te Veendam f 2, A. V. postm. Goes f 5, J. B. V. te Oosterend f 1, A. A. E. te id. f 1, B. P. V. te id. f 0,75, A. G. P. te id. f 1, Meij. A. V. te id. f 1, A. Grijs Sr. te Zaandam, opbrengst van gebruikte postzegels f 2.

De penningm. der fin. comm. te Venloo verzoekt mij nog te melden, dat door Z.E.D. is ontvangen voor het fonds tot stichting van een eigen gebouw te Venloo een bedrag van f 33,03, zijnde de helft eener collecte v.d. Geref. Kerk te Zaandam A.

J. C. C. VOIGT, penningm.

Raamsdonk, 3 Nov. 1902.

Inwendige Zending in Drente.

Door de Deputaten zijn in Oct. j.l. de volgende giften der liefde ontvangen:

Kerk van Diever f 14,75; Zuidlaren (gevonden in ’t kerkzakje, f 2,50; Nieuw-Amsterdam (idem) f 1,07; J. J. K. te ’s-Hage f 1; Meij. Gunnink te Kampen f 2,50; door Ds. Petersen te Veendam f 2,50; coll. te Ruinen f 1,97; Jongelingsvereeniging „Timotheus” te Meppel f 7,50; door A. B. Visser, van de Zendingvereeniging te Hoogeveen f 20; door A. Boendermaker, van de Zendingcomm. der Geref. Kerk te Helder f 10.

Voor deze vele en goede giften zeggen wij de gevers dank. Zij maken ons het voortgaan mogelijk en voden onze hoop, dat het ons verder niet aan het noodige zal ontbreken en dat de Heere ons Zijn zegen niet zal onthouden. Komt, vrienden in onzen Heer en Heiland, helpt ons mede den geestelijken zegen Drente deelachtig maken.

Namens Deputaten voorn.,

H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, 3 Nov. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.	
Blokszijl	f 4,03
Hasselt	- 7,55
Kampen	- 117,39
Kampervveen	- 1,80
Langeslag	- 6,04
Oldemarkt	- 2,62
Rouveen	- 29,50
Staphorst	- 3,91
Steenwijk A	- 9,57
„ B	- 6,53
Stad Vollenhoven	- 3,-
Ambt „ A	- 9,-
„ B	- 3,60
Wilsom	- 3,-
Zalk	- 3,82
1ste c. Zwartsluis	- 20,94
2de c. „	- 23,46
Zwolle	- 71,-
Heemse A	- 12,50
Den Ham	- 15,94
Bergtheim	- 2,80
Deemsvaart	- 26,52
Avereerst	- 4,11
1ste c. Vroomshoop	- 10,12
2de c. „	- 7,-
Ommen	- 12,50
Brouwershaven	- 4,04
Brunisse	- 8,49
Camperland	- 8,43
Geersdijk	- 2,25
Haamstede	- 2,66
Nieuwkerk	- 3,68
Oosterland	- 6,13
Scharendijke	- 4,60
Wisskerke	- 1,44
Zierikzee	- 15,43
Zonnemaire	- 4,33
Amersfoort A	- 67,42
Bunschoten A	- 55,80
Baarn	- 22,32
Soest	- 4,63
Oud-Loosdrecht	- 4,80
Nieuw-Loosdrecht	- 3,29
Scherpenzeel	- 8,65
Reuswoude	- 3,70
Veenendaal	- 10,-

Contributiën en Giften.

Kampen, extra gift „omdat de Theol. School gehandhaafd is als eigen inrichting” f 100.

Door: dhr. J. Singels te Rotterdam, Corr. Cl. Rotterdam, de contr. uit:

Berkel, Corr. A. Klapwijk Az., van D. Klapwijk f 0,50, H. A. Verwij f 2, W. Havenaar f 2,50, D. Vogelzand f 2,50, Th. Vogelzand f 3, A. Klapwijk Az. f 0,50, T. de Gelder f 1,50, S. Wouda f 1, J. Verhoeff f 1, A. de Bruin f 1, P. Klapwijk f 1, K. Floor f 0,50, D. P. v. d. Voort f 0,50, J. A. de Wit f 1, D. W. Verhoeff f 2,50.

Schiedam, Corr. H. Groeneweg, van Ds. Goslinga f 2, I. H. Houtman f 2,50, C. Klein f 1, D. C. Kok f 1, J. Groeneweg f 0,50, H. Groeneweg Jr. f 1, Amoreus f 2,50, L. Vrijland f 5, H. Groeneweg f 1, A. de Bie f 1, D. Kok f 1, W. A. J. Kruijer f 1.

Door Ds. G. Doekes te Heemse, Corr. Cl. Ommeren, de contr. uit Den Ham ad f 27,90, uit Bergestheim ad f 2,75, uit Dedemsvaart ad f 23,25.

Gift van R. v. H. uit Oud-Loosdrecht f 2.

Door Ds. H. J. Heida te Leek, Corr. Cl. Ennatusil, de contr. uit:

Marm, Corr. L. P. de With, van R. Dijkstra f 0,50, P. Pandjes f 1, B. de With f 0,25, H. Tolma f 0,50, A. Dijk f 0,50, K. Rijtsma f 0,50, J. de With f 0,50, L. P. de With f 1, J. Everts f 0,50, V. Dam f 0,50, Ds. J. Meijer f 1, G.

de Vries f 0,75.

Grootegast, Corr. Ds. B. v. d. Werff, van Ds. B. v. d. Werff f 1, D. Sikkema f 1, A. Grimmius f 1, T. Luinstra f 1, S. Mulder f 0,50, G. Schuil f 0,50, W. Bonnema f 1, H. v. d. Velde f 1, S. Schaafsma f 2.

Zuidhorn, Corr. P. Bakker, van P. v. d. Veen f 2,50.

Niezijl, Corr. Ds. W. Folkerts, van B. Oostinga f 5, Ds. Folkerts f 1.

Stroobos, Corr. Ds. F. Kramer, van Ds. Kramer f 2,50, M. P. Pel f 5, F. Plantinga f 2,50.

Leek, Corr. A. H. Sikkema, van Gebrs. v. Til f 2,50, A. H. Sikkema f 2,50, Ds. Heida f 1,50.

De Penningmeester van de Theologische School, Dr. H. Franssen.

Zwolle, 1 Nov. 1902.

Zending op Soemba.

Ds. Meijering te N.-Pekela, gev. in de coll. f 1,—
H. Waterink te Bergentheim, coll. Heemse A f 1,—
M. Velthuis te Bedum, gev. in de coll. f 2,50
Ds. Roorda te O.-Pekela, gev. in 't schoolbusje en dankoffer voor den oost f 50,—
Uithuizen, 3 Nov. '02. J. DUURSEMA, Quaeator.

Zending o. Heid. & Moh.

Door W. Elzinga, 25 stuivertjes gev. in het kerkzakje te Hallum f 1,25
Van A. Gruijs Sr. te Zanddam, van zijn verkoop van gebruikte postzegels f 2,—
N. B. Vermeiding in 'De Bazuin' geschiedt u l i e e n v e r z e k e n .

B. DE MOEN, Quaeator.

Doersborgh, 1 Nov. 1902.

Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van A. Gruijs Sr., Zanddam, opbrengst van gebruikte postzegels f 1,50
Door Ds. Kropveld te Rijswijk van N. N. te Amersfoort f 10,—
Van Meij C. W. v. A., Hengelo (O) f 10,—
Met dankbaarheid voor bovenstaande giften blijft de ondergeteekende zich dringend aanbevelen houden.

N. Koops, Oostvestplein 65.

Rotterdam, 3 Nov. 1902.

Oranjeroman.

In hartelijken dank ontvangen voor de arme Zondagsscholen in den Zuid-Oosthoek van Friesland: Van J. Petersen te Heeren f 3; van Br. W. Elzinga te Hallum f 2,50; gevonden in 't kerkzakje der Geref. Kerk te A., van A. V. te Goes f 2,50; van Br. J. Feitsma, onderling der Geref. Kerk te Reitsma f 2, gevonden in de collecten op 19 en 26 Oct.; van Br. B. de Roos te Winsum f 1, gevonden in 't kerkzakje, n.l. 50 ets. voor Zondagsscholen en 50 ets. voor Evangelisatie. Voor deze giften, uit het Zuiden en Noorden des lands ontvangen, onzen welgemeenden dank. Dat Friesland niet achter blijft, dat vooral doet ons zeer goed. Ga voort, geliefde vrienden en vriendinnen. Wij hebben ruim 700 Geref. Kerken in ons land. Als ieder een kleinigheid zendt, voor Zondagsscholen en armenbedeeling, dan hebben wij goede hoop, dat de Z.-O.-h. gewonnen zal worden voor 't Koninkrijk Gods.

Uw aller dankbare Oranjeroman, J. Wouda, 3 Nov. 1902.

Correspondent van „Sachin“.

Geloof en Aanschouwing.

V.

Alle werken Gods in schepping, onderhouding en regeering berusten op gedachte; zij komen door een woord, door een spreken Gods tot stand. Daarom kunnen zij in hun eigenlijk wezen niet anders dan door het geloof worden verstaan.

Wanneer nu de zonde niet tusschenbeide gekomen ware, zou, althans tot op zekere hoogte, geen bijzondere openbaring door een eigenlijk en letterlijk spreken Gods voor den mensch noodig zijn geweest. Want de hemelen vertellen Gods eer, het uitspannel verkondigt Zijner handen werk. Uit de scheepselen worden de onzienlijke dingen verstaan en doorzien. Er gaat eene sprake Gods van al Zijne werken uit tot den mensch. En de mensch, die naar het beeld Gods geschapen was zou, indien hij niet in zonde gevallen ware, die sprake Gods uit Zijne werken hebben verstaan en door het geloof de eeuwige gedachten Gods hebben leeren kennen.

Toch mag deze genoegzaamheid der algemeene openbaring, zonder den val, slechts tot op zekere hoogte worden aangenomen. Want het is zeer de vraag, of Adam, indien hij staande ware gebleven, uit de werken van Gods handen de wording aller dingen zoo had kunnen leeren kennen, als die in het eerste hoofdstuk van Genesis wordt verhaald, indien deze hem niet op eene bijzondere wijze door God ware medegedeeld. In elk geval staat het vast, dat de Heere ook vóór den val aan den mensch zich openbaarde, niet alleen door de werken der schepping en de sprake, die daarin tot den mensch uitging, maar ook door een eigenlijk spreken en door eene opzettelijke mededeeling van gedachten in menschenlijke taal, Gen. 1 : 28, 2 : 16.

Toch kan onder deze beperking de genoegzaamheid der algemeene openbaring in een zondeloos toestand worden staande gehouden. De mensch, die niet gevallen en dus niet in zijn verstand verduisterd was, zou de onzienlijke dingen Gods door het geloof uit de scheepselen hebben verstaan en doorzien.

Maar hierin is door de zonde eene groote verandering gekomen. De natuurlijke mensch verstaat niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; maar hij heeft ook geen recht verstand meer van de zienlijke dingen, die hij met zijne oogen aanschouwt en met zijne handen tast. Heel het Heidendom strekt daarvoor ten bewijs. Dat de wereld door een woord Gods is toebereid, en dat de dingen, die gezien worden, niet geworden zijn uit dingen, die onder de oogen verschijnen, is buiten de bijzondere openbaring ten eenenmale onbekend. De kennis Gods, die uit de scheepselen nog verkregen kan worden, is bij alle volken verbasterd, met dwalingen vermengd en ten slotte in afgoderij en beeldendienst ten onder gegaan. Een zoogenaamde natuurlijke godsdienst en zedelijkheid komt nergens zuiver en onvervalscht voor.

Al was het alleen voor de rechte kennis der natuurlijke en zienlijke dingen, dan zou er na den val toch eene bijzondere openbaring, een opzettelijk spreken, een eigenlijk woord Gods noodzakelijk zijn geweest. Het woord Gods, dat in de Schrift tot ons komt, kon zich daarom niet beperken tot de zalmakende kennis in engeren zin, maar moest ook licht verspreiden

over de gansche wereld en over heel de geschiedenis der menschheid. Welke kennis van God, van Zijne deugden en werken uit de scheepselen kan worden afgeleid, dat moest na den val opzettelijk door een spreken Gods ons worden aangewezen. Door het woord Gods, doordat God opzettelijk en in eigenlijke woorden gesproken heeft, verstaan wij thans alleen, dat de dingen, die gezien worden, hun oorsprong en bestand niet hebben in dingen, die onder de oogen verschijnen.

Maar natuurlijk, daar gaat de bijzondere openbaring na den val niet in op. Het is zelfs haar voornaamste inhoud en haar hoogste doel niet. De Schrift is geen handboek voor eenige natuurlijke wetenschap of kunst, al is het ook, dat zij over alle terreinen des levens haar licht verspreidt en een lamp is voor den voet van allen, die deze terreinen doorkruisen. Hoofdzak is voor de bijzondere openbaring de zaliging van den gevallen mensch, de redding van den zondaar, of liever nog, de eere Gods in de behoudenis van eene verloren menscheid.

Maar nu doet zich hier terstond het opmerkelijk verschijnsel voor, dat deze bijzondere openbaring volstrekt niet alleen in woorden, maar evenzeer in daden bestaat. Profetie en wonder, beide genomen in den ruimsten zin, gaan in haar hand aan hand. Als God na den val Adam en Eva in het genadeverbond opricht, maakt Hij hun dit ook in het woord der belofte, Gen. 3 : 15, bekend. Als Hij na den zondvloed met heel de schepping het natuurverbond sluit, dan stelt Hij Noach en de zijnen daarmede ook in kennis en spreekt over hen het woord Zijner zegening uit, Gen. 8 : 21 v. Als de Heere Abraham uit Ur der Chaldeen wil leiden naar Kanaän, dan roept Hij hem eerst en maakt hem met Zijn wil bekend. Als Hij eeuwen later het volk van Israel onder vele teekenen en wonderen uit Egypte naar Kanaän brengt, dan worden al Zijne daden door woorden verzeld. En zoo gaat het heel de geschiedenis van Israel door. Woord en daad, profetie en wonder gaan altijd samen. Zij begeleiden, ondersteunen, verklaren elkander. De eene zou ongenoegzaam zijn zonder de andere.

Nog sterker springt dit bij de Nieuwtestamentische openbaring in het oog. Zooveel het vleesch aangaat, is Christus uit de vaderen; en in zoover is Hij zichtbaar, hoorbaar, tastbaar, onder het bereik onzer zinnelijke waarneming gebracht. Wat de apostelen gehoord en gezien en aanschouwd en met hunne handen getast hebben van het Woord des levens, dat verkondigen zij ons.

Deze historische, zinnelijke realiteit is het middelpunt van ons Christelijk geloof. Hieraan kent gij den geest van God: alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God. En alle geest, die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, die is uit God niet, maar dit is de geest van den antichrist. De vleeschwording, de wonderen, die Christus verricht heeft, Zijn lijden, Zijn sterven, Zijne opstanding, Zijne hemelvaart waren daden Gods, feiten, die eenmaal in de geschiedenis hebben plaats gegrepen, die met de lichamelijke zintuigen konden worden waargenomen, en die voor het Christendom van de hoogste betekenis zijn. Indien Christus niet opgewekt is, zegt Paulus,

dan is onze prediking ijdel en ijdel is ook uw geloof, dan zijt gij nog in uwe zonden, dan zijn ook verloren allen, die in Christus ontslapen zijn. En datzelfde geldt van al de heilsfeiten, van vleeschwording, verandering, lijden, dood, hemelvaart. Historie is de grondslag en de inhoud van het Christendom.

Maar zoo zeker dit alles ook is, het staat even vast, dat al die feiten door woorden Gods voorafgegaan, begeleid en gevolgd worden. Zij zijn door woorden Gods voorafgegaan van de belofte in Gen. 3 : 15 af tot op de aankondiging van Jezus' geboorte aan Maria toe. Heel de Oudtestamentische profetie is één machtig getuigenis van Jezus, van Zijn persoon en Zijn werk, van Zijne naturen en ambten en staten. Zij worden door woorden Gods vergezeld. Want Christus, die voorzooveel het vleesch aangaat uit de vaderen is, is tevens waarachtig God, boven alles te prijzen in der eeuwigheid. Hij is het Woord, dat in den beginne bij God en zelf God was. En daarom is Hij ook onze hoogste profetie, die wet en evangelie heeft verkondigd, die den Vader heeft verklaard, die ook van zichzelf als den Zaligmaker der wereld getuigd heeft. Hij is Zijn eigen verklaarder geweest en heeft gezegd, wie Hij was, wat de betekenis was van Zijn persoon en Zijn werk, wat de reden en het doel was van Zijn lijden en sterven, van Zijne opstanding en hemelvaart. En zoo ook worden eindelijk de heilsfeiten des Nieuwen Testaments door woorden Gods gevolgd. Jezus heeft niet alles gezegd, want Zijne discipelen konden het toen niet dragen. Maar Hij zou straks na Zijn heengaan den Heiligen Geest zenden, die hen in al de waarheid leiden zou. En door dien Geest geleid, hebben de apostelen verkondigd hetgeen zij van Christus gehoord en gezien, aanschouwd en getast hadden. Het apostolisch getuigenis is niets anders dan de Goddelijke uitlegging van den persoon en het werk van Christus.

In de bijzondere openbaring behoren daarom woord en feit, profetie en wonder bijeen. Zij kunnen elkander niet missen. Het eene is onvolmaakt en onvoldoende zonder het andere. Bijbelsche geschiedenis en Bijbelsche theologie — om deze termen voor een oogenblik te gebruiken — kunnen misschien met eenige moeite en ter wille van praktische belangen onderscheiden worden. Maar het is onmogelijk, om er scheiding tusschen te maken. Zij hooren bijeen als het slot en de sleutel, als de schering en de inslag.

Wie de heilswaarden wilde aannemen zonder de heilsfeiten, zou stilzwijgend uitgaan van de gedachte, dat de zonde alleen in verduistering des verstands bestond en dat daarom verlichting van het bewustzijn voldoende ter zaligheid ware. Dat is de dwaling geweest van het gnosticisme in de tweede eeuw en van het rationalisme in lateren tijd. Maar de geschiedenis heeft geleerd, dat op deze wijze het Christendom in eene zedeleer, het evangelie in eene wet, de Kerk in eene school, het sacrament in eene plechtigheid, het geloof in eene verstandelijke meening werd omgezet.

Wie omgekeerd de heilsfeiten wilde aanvaarden, maar om ze zelf met miskenning van het licht van Gods Woord naar eigen inzicht te duiden, die zou stilzwijgend uitgaan van de onderstelling, dat het verstand door

de zonde ongedoerd is gebleven en dat het voor de zaligheid uitsluitend aankwam op eene nieuwe gezindheid des harten. Dat is de dwaling geweest van het mysticisme in zijne verschillende vormen, gelijk het in den loop der eeuwen zich telkens vertoond heeft. Maar wederom heeft te dezen opzichte de historie overvloedig bewezen, dat het Christendom daarbij van zijn pit en kern werd beroofd. De mystieke Christus, met wien men in het hart gemeenschap oefende, had ten slotte met den historischen Christus niets dan den naam gemeen. Het inwendige licht, waarop men zich beriep, eindigde menigmaal met verachting van de letter der Heilige Schrift. En de Geest, aan wiens leiding men zich toevertrouwde, bleek dikwerf meer een geest van beneden dan van boven te zijn.

Daarom behooren in de bijzondere openbaring de woorden en de daden Gods in hun eenheid en onderling verband te worden vastgehouden. Wat zouden wij van den persoon en het werk van Christus verstaan, indien God zelf ze ons niet verklaarde in Zijn Woord? En wat nuttigheid zouden de woorden Gods voor ons hebben, indien zij losgemaakt werden van de feiten, tot wier verklaring zij ons gegeven zijn? De zonde is immers beide te zamen, leugen en ongerechtigheid, onverstand en ongehoorzaamheid, duisternis en verdorvenheid. Zij heeft den ganschen mensch aangetast, in zijn ziel en in zijn lichaam, in zijn verstand en in zijn hart. Zij heeft hem geheel en al van het beeld Gods beroofd, zoowel van de kennis als van de heiligheid.

Dienovereenkomstig bestaat de bijzondere openbaring in woord en in feit, in profetie en in wonder. Beide des menschen zijn en zijn bewustzijn moeten worden vernieuwd. Roeping is alleen niet genoeg, zij behoort vergezeld te gaan van de wedergeboorte. En wedergeboorte alleen is onvoldoende, zij behoort door de roeping begeleid te worden. Aan de Kerk heeft God niet alleen Zijn Woord maar ook Zijn Geest, en niet alleen Zijn Geest maar ook Zijn Woord geschonken. En het geloof is niet alleen eene zekere kennis van alwat God in Zijn Woord heeft openbaard, maar ook een vast vertrouwen, dat mij al mijne zonden om Christus' wil vergeven zijn.

En wat God alzo heeft samen-gevoegd, zal de mensch niet scheiden.

BAVINCK.

GRATIE.

Op Zaterdag den 25en October j.l. werd de heer A. de Jong van Rotterdam aan de Vrije Universiteit bevorderd tot Doctor in de Rechtsgeleerdheid op een proefschrift over *Geschiedenis en Begrip van Gratie*.

Deze dissertatie, die den jeugdigen Meester in de Rechten eere aandoet en zoowel van zijne principieele overtuiging als van zijne degelijke studie een gunstig getuigenis aflegt, is om haar inhoud ook voor anderen dan rechtsgeleerden van hoog belang.

Gratie is een begrip, dat niet alleen in de wetenschap van het recht, maar bovenal in de Godgeleerdheid ter sprake komt en dat ook door ieder Christen wordt verstaan. Het Christendom is juist de godsdienst der genade. Genade is er het begin en het midden en het einde van. Uit de volheid van Christus ontvangen wij genade voor genade.

Maar al is dit begrip van genade ons allen bekend; zoodra wij het trachten in te denken en te begrijpen, levert het allerlei moeilijkheden op.

Genade toch is ongehouden gunst,

onverdiende goedheid, loutere ontferming. Door haar krijgen wij weldaden en zegeningen, waarop wij niet het minste recht hebben en niet de geringste aanspraak kunnen maken.

Maar als genade zoo wordt verstaan, dan dreigt het gevaar, dat zij in willekeur ontaardt en niets anders wordt dan een gril van den souverain. Genade spreekt den schuldige vrij, zonder dat die schuldige er eenig recht op heeft, want anders zou zij ophouden, genade te zijn. En toch mag zij ook geen loutere willekeur, geen toevallige gril zijn, want anders kwam zij in strijd met het recht en zou zij een geneesmiddel zijn, dat erger was dan de kwaal.

Genade mag geen grond hebben in dengene, aan wien zij bewezen wordt; en zij moet toch een grond hebben, om niet in strijd te komen met het recht. In de Christelijke religie is deze strijd opgelost in het kruis van Golgotha. Wat geen oor heeft gehoord en geen oog gezien en in eens menschen hart niet is opgeklimmen, dat is vervuld en zichtbaar ons voor oogen gesteld in het lijden en sterven van den Zoon Gods.

Genade en recht zijn op Golgotha verzoend. De vergeving onzer zonden geschiedt uit loutere genade, zonder eenige verdienste onzerzijds, zonder dat wij er eenig recht op konden laten gelden. En toch geschiedt zij niet zonder grond en is zij niet in strijd met de wet. Want het recht der wet is in Christus vervuld, en de grond der vergeving van al onze zonden ligt in den zoendood van den Zoon Gods.

Daarom kunnen wij met blijmoedigheid belijden: ik geloof de vergeving der zonden. Toen de Apostelen dit Evangelie brachten onder de Heidenen, waren er, die deze prediking niet konden aannemen. Want eene vergeving, die de zonden kwijtschold om niet, was naar hunne meening eene dwaasheid.

En later zelden de Socinianiën omgekeerd, als de zonden door Christus voldaan zijn, dan is er voor vergeving geen plaats. De schulden, die betaald zijn, behoeven niet meer kwijtscholden te worden. Beiden hadden voor de heerlijkheid van het Evangelie geen oog. Vergeving is er juist voor ons, omdat Christus in onze plaats geleden heeft en gestorven is. Genade kan ons de Vader bewijzen, juist omdat Zijn Zoon aan het recht heeft voldaan.

Het Evangelie predikt genade, loutere, onverdiende, souveraine genade, maar eene genade, die bewezen wordt op grond van het voldane recht. Sion wordt verlost, maar in den weg van het recht.

Op godsdienstig gebied is er dus eene harmonie tusschen recht en genade. Niet dat wij deze verborgenheid zouden verstaan en begrijpen. Maar het feit is toch duidelijk in de Schrift geopenbaard. En het geloof neemt het aan en rust er in en denkt het dankend en jubelend in.

Maar anders staat de zaak op rechtsgeleerd, dat is bepaaldelijk op strafrechtelijk terrein. Langzamerhand ging er in de wetgeving der volken het oog voor open, dat er ook op dit gebied in sommige gevallen aan overtreders der wet gratie verleend moest worden.

Maar zoodra de noodzakelijkheid daarvan ingezien werd, bleek ook de moeilijkheid, om de gronden aan te voeren, waarop zij verleend moest worden.

Want indien gratie niets anders was dan vrije gunst, dan hing zij geheel en al af van de willekeur van den souverain, dan was zijn gril of luim het einde van alle tegenspraak, dan kwam gratie met de wet in strijd en deed zij afbreuk aan het recht.

Het verlenen van gratie moest dus voor bepaalde gevallen omschreven worden. Er dienden gronden te zijn, waarom zij in het eene geval niet, en in het andere geval wel verleend moest worden.

Maar in dezelfde mate, als men de gevallen aanwees, waarin zij verleend moest worden, hield zij op gratie in eigenlijken zin te zijn. Zij werd zelve een recht, dat in bepaalde gevallen en op hechte gronden toegekend moest worden.

Indien de gratie gratie is in echten zin, dan geschiedt ze zonder recht; en indien zij geschiedt naar het recht, houdt zij op gratie te zijn.

In deze moeilijkheid is het juridisch begrip van gratie gewikkeld.

De heer de Jong heeft deze moeilijkheid in zijne dissertatie diep gevoeld en helder in het licht gesteld. En hij tracht ze

zoo op te lossen, dat gratie mag verleend worden, ingeval de gebrekkigheid van de veroordeeling tot zekere straf aan het licht is getreden of een hooger belang en een hooger recht in het spel is gekomen, waarvoor de uitvoering der straf moet wijken.

Op deze wijze wordt het verleen van gratie een maatregel, die door een hoogere orde van zaken dan het bestaande recht geboden is, en daarom het karakter van vrije gunst verliest.

De heer de Jong erkent dan ook, dat in zijne opvatting het oorspronkelijk begrip van gratie gewijzigd is en dat er van het verleen van gratie uit loutere goedheid van den soeverein geen sprake mag wezen.

Onder de rechtsgeleerden is hierover groot verschil van meening. Ook de geloovige juristen denken hierover lang niet allen gelijk. En naar alle waarschijnlijkheid zal de eenstemmigheid zich op dit punt nog lang laten wachten.

Maar in elk geval heeft de heer de Jong in zijne dissertatie een arbeid geleverd, die om de keuze en de behandeling van het onderwerp algemeene belangstelling verdient, van zijne studie een gunstig getuigenis aflegt en voor de toekomst ons van zijn ijver en talent eene goede hope en eene gegronde verwachting biedt.

BAVINCK.

HET NADEREND GODS-GERICHT.

„En het einde aller dingen is nabij: zij dan nuchteren en waakt in den gebede.“

Maar vooral hebt vurige liefde tot elkander; want de liefde zal menigte van zonden bedekken.

1 PETR. 4: 7 en 8.

I.

Petrus, de zoon van Jonas en broeder van Andreas, was geboren te Bethsaida. Zijn vader had hem Simon genoemd; maar Jezus noemde hem Kéfas, dat door Petrus vertaald wordt en zooveel als rotssteen beteekent. Hij had een voortvarend karakter en was altijd de eerste, als het op handelen aankwam. In zijn hart was vurige liefde tot den Heere, eene liefde, geboren uit een welgegrond geloof. IJverende, werd hij wel eens wat vermetel, zelfs kwam hij tot de verloochening van den Meester. Treffend was evenwel zijn berouw, waarvan de innigheid in zijn volgend leven bleek. Wij weten slechts weinig van hem, doch genoeg om hem lief te hebben, en in hem een opgericht teken van vrijmachtige zondaarsmin te zien.

De bewering der Roomsche-Katholieke Kerk, dat hij 25 jaren lang Bisschop van Rome zou zijn geweest, is geschiedkundig bewezen onjuist te zijn. Er zijn redenen zelfs om te twijfelen of hij ooit Rome heeft bezocht. De overlevering zegt, dat hij, tijdens de vervolging door Nero, in het jaar 68, op eene 3 uren van de stad gelegene plaats ter dood gebracht is en hij, zich onwaardig achtende in dezelfde houding als de Zaligmaker te sterven, heeft gevraagd om met het hoofd naar beneden gekruisigd te worden.

Dit is zeker, wij bezitten 2 Zendbrieven van hem.

De eerste brief is geschreven in het jaar 64 uit Babylon en gericht aan al de geloovigen, zoowel aan de bekeerde Joden als aan de bekeerde Heidenen, die door eene vreeselijke vervolging verstoord waren. Het doel van dezen brief is duidelijk. Eenmaal had Jezus tot hem gezegd: „als gij eens zult bekeerd zijn, zoo versterk uwe broeders“. Dat woord was hem diep in de ziel gevallen, was hem onvergetelijk geworden; hij bracht het hier in toepassing. Hij zelf had bij eigen ervaring geleerd hoe zwak het vleesch is, hoe weinig er dikwerf toe noodig is om met vleesch en bloed te rade te gaan, ontrouw te worden en den gekruisigden Christus te verloochenen. Ach, indien de Heere hem niet opgezocht, terecht gebracht, niet voor hem gebeden had, wat ware er van hem geworden! De liefde, die hij in zijne ziel gevoelde voor deze kinderen Gods, die hij nitverkoren naar de voorkennis Gods des Vaders in de heiligmaking des Geestes noemt, dringt hem om hun te schrijven. Hij bemoedigt hen onder de zware verdrukking, die alreede aanwezig was, en die hij voorzorg dat zij te wachten waren. Het moest hun geen vreemde zaak zijn, dat zij vervolgd werden „tot verzoeking“, om hen, ware het mogelijk, afvallig te maken. De Heere liet zulks toe, om hun geloof te beproeven en te oefenen, om de genade openbaar te maken, die Hij hun gegeven had, en gaf daarin tevens een kenmerk van hun deelgenootschap aan Hem en Zijn heil. Immers, de weg van den Christus moest die van den Christen zijn, en gemeenschap aan het lijden van Christus zou in de openbaring van Christus' heerlijkheid stoffe geven tot blijdschap. „Zoo gij“, zegt Hij, „gesmaad wordt om den naam van Christus, zoo zijt gij zalig, want de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op u“. Maar ook

waarschuwt Hij hen, toe te zien, dat zij zelf geen oorzaak tot smaadheid geven; hun leven moest openbaring zijn van dat van Christus in hun binnenste; zij moesten wandelen in de vreeze Gods, altijd groeien in ootmoed en zelfverzaking, in heilige begeerten, in de kracht des geloofs, in alle heilige vrucht. Hun lijden moest een lijden om Christus' wille zijn. Hij verzekert in ons teksthoofdstuk dat deze tegenwoordige bedeeeling haastig voorbijgaat en knoopt daaraan eenige vermaningen vast. Het is dus een woord der vertroosting en der waarschuwing, dat Petrus tot de geloovigen brengt: „En het einde aller dingen is nabij: zijt dan nuchteren en waakt in den gebede. Maar bovenal hebt vurige liefde tot elkander; want de liefde zal menigte van zonden bedekken.“

(Wordt vervolgd.)
NOTTEN.

VOLKSNODEN. Pensioenfondsen van Werklieden.

Staatsubsidie voor de Scholen, Staats-traktament voor de onderwijzers, Staatspensioenen voor de werklieden — ook in de anti-revolutionaire kringen wordt de begeerte naar Staatshulp op allerlei gebied openbaar. Men hoort zelfs reeds, in lijnrechte tegenpraak met Groen v. P.'s eisch tot schrap-ping van „de ellendige zinsne“, Art. 194 der Grondwet, die het Rijk verplicht overal voldoende lager onderwijs te verschaffen, anti-revol. voormannen stellingen verdedigen als deze: „Het onderwijs Rijkszaak.“

Er kan wel wat van aan zijn, dat vroeger van anti-rev. zijde te veel aan den Staat is ontzegd; maar is er thans geen reden voor de vraag der vreeze: of men niet veel te veel en velerlei aan den Staat wil opdragen? Waar is hier de geest en het onderscheid tusschen de Socialistische „gemeenschaps“-theorie en de gezonde leer der Staatsbevoegdheid en Staatsroeping in overeenstemming met de ware vrijheid van familie en persoon. Met de vrijheid die onafscheidelijk is van, die in zich draagt en voedt en leidt den plicht en het plichtsbef van ieder om zelf te werken en te bidden om zijn brood, en armen en ellendigen te steunen?

Zijn wij niet op weg om de groote massa van ons volk van allerlei rang en stand tot een soort „bedeelden“ te maken? Om het plichtsbef en de veerkracht van de individuen en de organische volkskringen te dooden, en alles en allen op te lossen in een harteloozen, onpersoonlijken Staat, die vreemd is aan alle Christelijke idee, en hoe langer hoe meer gelijkt op den Staat der Grieken en van andere heidenen, die, goed gezien, als Voorzienigheid geacht, als God geëerd werd?

We zullen nu ook al door den Staat verzorgde en beheerde pensioenfondsen krijgen voor werklieden? En dan toch zeker voor allerlei werklieden. Ook voor afgewerkte boerenarbeiders en voor oude naaisters, winkeljuffrouwen, werkvrouwen, waschvrouwen, vischvrouwen en alle andere soorten van mannen en vrouwen die met werken den kost hebben moeten verdienen? Ook voor die arbeiders, die met hoofd en pen voor een schraal leven hebben moeten werken al den dag en al hunne jaren.

Maar — worden „de werklieden“ zóó niet als half of heel onmondigen behandeld, en hun vrijheid aan banden gelegd? En — wordt „de Staat“, „het Rijk“ op dien weg niet weldra Kassier en Directeur van één groot algemeen Oude mannen- en vrouwen-huis ... ?!

Is dat nu naar de echt Vaderlandsche traditie, is dat overeenkomstig de ordina-tien van God in de schepping en de voorzienigheid, in de Schrift en in de geschiedenis?

Of is dat minstens een effening van den weg en de paden voor het Socialisme, een vrucht en een kracht der wijsheid die van beneden is?

In een artikel in „De Economist“, ged. Oct. 1901, heeft Mr. J. P. CAU te Zierikzee dit belangrijk onderwerp besproken. Het artikel, dat blijk geeft van zaakkennis en van belangstelling in den arbeid en de arbeiders, is een getuigenis tegen het streven naar „verplichte verzekering“ der werklieden. „Sedert in Duitsland de verplichte verzekering van werklieden tegen de geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom is ingevoerd, heeft dit stelsel in andere landen bij velen ingang gevonden. Ook in ons vaderland. ... Alles schijnt er dus op te wijzen, dat de verplichte verzekering weldra ook hier te lande zal worden ingevoerd.“

De schrijver stelt zich daartegen. Om twee redenen. Ten eerste, omdat tegen dit stelsel ernstige bezwaren zijn in te brengen; ten tweede, omdat z. i. ook zonder dwang eene bevredigende oplossing voor het pensioen-vraagstuk te vinden is.

Het komt ons voor, dat het woord van dezen, liberalen, schrijver over zoo een belangrijk volksbelang ook in de anti-rev. kringen overweging verdient. Daarom brengen wij den hoofdinhoud onder de oogen der lezers van De Basuin.

Mijn hoofdbezwaar tegen de invoering der verplichte verzekering in ons vaderland is hierin gelegen, dat dit stelsel geheel in strijd is met de ontwikkeling van de verzekering hier te lande en met den aard van ons volk. Ons volk is geenszins afkeerig van verzekering; dit bewijzen de talrijke begrafenisfondsen, die niet anders zijn dan levensverzekeringen op kleine schaal, de vele ziekenfondsen en ook de ondersteuningsfondsen bij ziekte, op welke laatste ik nader uitvoerig terugkom. Al deze vormen van verzekering berusten evenwel op den vrijen

wil der deelnemers en hebben vanzelf burgerrecht verkregen, zonder dat daarvoor eenige dwang is uitgeoefend. Wilde men eene verplichte verzekering invoeren, dan zou dit met minder bezwaar kunnen geschieden ten aanzien van deze soorten van verzekering, die bij het volk bekend zijn en waarvan de nuttige werking in de kringen onzer werklieden dagelijks wordt gevoeld. Geheel anders is het met de pensioenverzekering; deze is bij de werklieden zoo goed als onbekend, en juist deze wil men nu door wettelijke dwang invoeren. Men wil dus onze werklieden dwingen tot iets, wat zij in het geheel niet kennen en waarvan zij nog geen begrip hebben. Het gevolg daarvan zal zijn, dat zulk eene wet de meeste tegenwerking zal vinden juist bij hen, in wier belang zij zou worden gemaakt.

Men ziet het bij de wet op den leerplicht, die meer tegenstand ontmoet dan men had verwacht. En deze betreft nog wel het lager onderwijs, waarvan alle klassen der bevolking gebruik maken, terwijl de zedelijke verplichting der ouders, om aan hunne kinderen onderwijs te doen geven, ook door de minst ontwikkelden wordt erkend. Daarentegen is verzekering van een pensioen in geval van ouderdom of invaliditeit zelfs tot de meer ontwikkelden nog zeer weinig doorgedrongen, en bij de minder ontwikkelden eene geheel onbekende zaak. En nu wil men deze laatste bij de wet daartoe noodzaken! Het kan, dunkt mij, niet anders, of zulk een maatregel zal groot ontevredenheid wekken bij allen, op wie hij zal worden toegepast.

Men stelle zich de invoering der verplichte verzekering toch niet als eene eenvoudige zaak voor. Het aantal der verzekerden zou ruim een miljoen bedragen (verslag Staatscommissie blz. 86), dus een zeer groot deel der volwassen bevolking. Daartoe zouden behooien alle loontrekkenden met een jaarlijksch inkomen beneden f1000 volgens het plan der Staatscommissie (of beneden f1200 volgens het ontwerp der regering). De laagste klasse zou bevatten alle loontrekkenden met een jaarloon van 0—250 gulden (of beneden de f240), zoodat daartoe zouden behooren alle arbeiders, die minder dan f5 per week verdienen, dus ook zij, wier loon slechts één of een paar gulden 's weeks bedraagt. Nu is evenwel een groot deel van deze personen, wier verdiensten zoo gering zijn, reeds armalastig, vóórdat zij invalide of oud zijn, en diezelfde personen zouden toch eene premie voor hun pensioen moeten betalen, d. w. z. men wil hen dwingen voor de toekomst te sparen, terwijl zij voor het tegenwoordige niet in hun onderhoud kunnen voorzien en daarom bedeeeld moeten worden; dit komt mij tegenstrijdig en ongerijmd voor. Het doel der pensioenverzekering is de verzekerden te houden buiten de armenzorg, maar dit is alleen mogelijk ten aanzien van hen, die nog niet tot de armenzorg zijn vervallen, vóór dat de verzekering begint te werken en de pensioenen mogen worden uitgekeerd. Voor hen daarentegen, die reeds te voren armalastig zijn, streeft de verplichte verzekering haar doel voorbij. Ik geloof dan ook, dat men, indien men de verplichte verzekering wil invoeren, wel zal doen met de laagste klasse te laten vervallen en in de verzekering alleen hen op te nemen, wier inkomen hen in staat stelt geregeld iets voor hunne toekomst af te zonderen. Maar juist die personen kunnen zichzelf helpen, zonder de verplichte verzekering, zooals ik nader hoop aan te toonen.

Ook uit een theoretisch oogpunt kunnen gewichtige bedenkingen tegen de verplichte verzekering worden aangevoerd. Zij strijdt m. i. geheel met de democratische richting van dezen tijd, die er naar streeft aan de werklieden het stemrecht en daardoor invloed op het staatsbestuur toe te kennen. En diezelfde werklieden wil men nu dwingen een gedeelte hunner inkomsten ten behoeve van henzen voor een bepaald doel te bestemmen, en verklaart men dus bij de wet onmondig om hun eigene zaken te regelen. Men acht hen ongeschikt om voor hunne eigene belangen te zorgen en wil hun niettemin de zorg voor de algemeene belangen, dus ook voor die van hunne medeburgers, opdragen!

Zooals bekend is wil men de eene helft der premie laten betalen door de werklieden, de andere helft door de werkgevers. Waaruit leidt men eene verplichting der werkgevers af om voor het pensioen hunner werklieden bij te dragen?

Een bepaalden, duidelijken rechtsgrond heb ik nooit daarvoor hooren aanvoeren. Men kan zich hiervoor niet beroepen op de ongevallen-verzekering; immers de kosten daarvan zijn geheel ten laste der werkgevers gebracht, omdat de ongevallen een gevolg zijn van het bedrijf en de daardoor veroorzaakte schade dus ten laste van dat bedrijf mag worden gebracht. Maar dit geldt niet voor de verzekering van ouderdom en invaliditeit; of is het een gevolg van het bedrijf, dat de werkmán oud of ziek wordt? Ontstaat de ziekte door het bedrijf, dan behoort daarin te worden voorzien door de ongevallen-verzekering; maar is zij het gevolg van natuurlijke oorzaken, die ook voor niet-loontrekkenden bestaan, dan is er geen reden om de kosten daarvan ten laste van het bedrijf te brengen. De eenige reden, die voor de verplichting der werkgevers wordt aangevoerd, is eigenlijk deze, dat zonder hunne medewerking eene verplichte verzekering niet kan tot stand komen; maar dit is geen rechtsgrond en rechtvaardigt m. i. niet het opleggen van zulk eene verplichting. Feitelij komt de verplichte bijdrage der patroons neer op eene speciale belasting, op de nijverheid gelegd ten behoeve der werklieden.

Het is opmerkelijk, dat de bovengenoemde bedenkingen en nog vele andere, die door meer deskundigen en bevoegden zijn aangevoerd, niet in staat zijn geweest de beweging ten gunste der verplichte verzekering te stuiten. Ik schrijf dit toe aan twee oorzaken. In de eerste plaats hierna, dat men algemeen overtuigd is van het onvoldoende

van den bestaanden toestand en het gebrek-kige der tegenwoordige armenzorg; in de tweede plaats, dat men geene andere oplossing voor het pensioen-vraagstuk weet en daarom, door den nood gedwongen, zich neerlegt bij het in Duitsland aangenomen stelsel. Wat het eerste punt betreft, erken ik volkomen, dat de toestand van de werklieden en in 't algemeen van alle min- en onvermogenen, wanneer zij oud of invalide worden, thans geheel onbevredigend is en dringend verbetering behoeft; maar wat het tweede punt aangaat, meen ik dat eene andere oplossing dan de verplichte verzekering zeer goed mogelijk is, en dat er volstrekt geene noodzakelijkheid bestaat om dit dwangstelsel, dat met onze volkseden en rechtsbegrippen geheel in strijd is, klakkeloos uit den vreemde over te nemen. Het vraagstuk is m. i. niet voldoende onderzocht; in de vurige begeerte om er eene oplossing voor te vinden, heeft men de eerste de beste oplossing, die elders daaraan is gegeven, aangegrepen zonder zelfs af te wachten, hoe dit stelsel daar zal werken. Want men vergete niet, dat de verplichte verzekering eerst in 1891 in Duitsland is ingevoerd, zoodat de wet daar nog slechts 10 jaar in werking is; men verkeert er dus nog in het begin van het overgangstijdsperk en het zal nog jaren duren, eer de blijvende toestand daar zal zijn ingetreden en met eenige zekerheid over de gevolgen van zulk eene ingrijpende regeling zal kunnen worden geoordeeld. Er is dus alle reden om de werking van dit stelsel bij onze naburen af te wachten, en te trachten inmiddele eene oplossing te vinden, die zich aansluit aan hetgeen hier te lande op dit gebied reeds is tot stand gebracht.

In een volgend art. deelen wij mede, in welken weg en door welke middelen Mr. Cau een bevredigende oplossing van dit vraagstuk mogelijk acht.

L. LINDEBOOM.

Roekaankondigingen.

Uit fel bewogen Tijd, door A. van der Flier. Nijkerk, G. F. Callenbach, 1902.

De fel bewogen tijd, waarvan de titel van dit werk melding maakt, is de periode van 1784—1814, waarin Prins Willem V door de Patriotten verdreven wordt, Nederland onder Fransche overheersching komt, maar daarna het Oranjehuis ook met vreugde teruggeroepen en in eere hersteld wordt. Het is een bekend, maar altijd interessant gedeelte, dat door de geachte Schrijfter in dit haar werk met blijkbare sympathie verhaald wordt. Het eerste gedeelte, dat den strijd van Oranje-kanten en Patriotten, het karakter van den Prins en van zijne gemalin teekent, komt ons het belangrijkste voor. Maar belangstellenden in de geschiedenis des vaderlands zullen met heel het werk aangenaam kennis maken.

Onze krankheden en smarten door Christus gedragen. Toespraak door C. Lindeboom, Geref. pred. te Bolnes. Heusden, Gezelle Meuburg, 1902.

Ds. Lindeboom hield deze toespraak over Jes. 53: 4a ter inleiding op het gebed voor de Jaarvergadering der Vereeniging tot Gereformeerde Ziektenverzorging in Nederland en gaf ze daarna ook afzonderlijk in het licht. Het is een kort, hartelijk, ernstig woord, dat zeer geschikt was, om tot het gebed voor te bereiden. Moge het, gelijk de hoorders, zoo ook de lezers aansporen, om het werk der ziekenverzorging in Christus' naam met kracht ter hand te nemen.

Het object der theologie als wetenschap volgens de Encyclopaedie van Dr. A. Kuyper, en Faculteit of School. Door W. de Jonge, v. d. m. te Heeg. Groningen, Jan Haan, 1902.

Ds. de Jonge heeft zich met grooten ijver een jicste voorstelling zoeken te vormen van het object der theologische wetenschap volgens Dr. A. Kuyper en biedt het resultaat van dien arbeid in eene kleine brochure aan belangstellenden aan. Wie de Encyclopaedie van Dr. Kuyper kent, vindt hier uiteraard niets nieuws, maar kan er toch prijs op stellen om eens na te gaan, hoe de denkbeelden van Dr. Kuyper zich weerspiegelen in het bewustzijn van een zijner dankbare discipelen. De opmerking dringt zich dan onwillekeurig op, dat het niet genoeg is, dat die denkbeelden zich in ons bewustzijn weerspiegelen, maar zij moeten ook door ons verwerkt en tot ons geestelijk eigendom gemaakt worden. Dan eerst hebben wij er waarlijk zelve voordeel van en kunnen wij er bij anderen winst mede doen. Maar daartoe is dan ook noodig, dat wij op de begrippen ingaan en dat wij ons behoorlijk rekenschap geven van hun inhoud en omvang, dus hier bijv. van het begrip wetenschap, organisme der wetenschap, subject der wetenschap, faculteit, school enz. Wat wil het bijv. zeggen, dat de herboren menscheid subject der wetenschap is? Beoefenen alle geloovigen dan de wetenschap? Indien slechts enkelen dat doen, hoe komen dezen bijeen in ééne school? Wie stelt ze aan, wie onderhoudt ze, wie schorst ze en geeft hun ontslag? Met den term: de theologie behoort thuis in eene faculteit en niet in eene school, is ten slotte nog zoo weinig gezegd.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:

M. ELZINGA,

ber. Pred. te Zalk o. a.

EN

T. WIERSMA.

DOKKUM,

30 Oct. '02.

Getrouwd:

JAN MUIDERMAN,

Weduwnaar van H. C. Beusekamp,

HOEK VAN HOLLAND

EN

MARIA J. BEUSEKAMP,

die, mede namens wederzijdsche Familie' hunnen hartelijken dank betuigen voor de belangstelling bij hun huwelijk on-dervonden.

DEVENTER,
29 October 1902.

Aan allen, die mij een blijk van belangstelling gaven in mijn 25-jarig ambtsfeest, betuig ik mijn hartelijken dank.

G. GORIS, v. d. m.

VROOMSHOOP,
3 Nov. 1902.

Daar het mij onmogelijk is ieder afzonderlijk te beantwoorden, betuig ik langs dezen weg mijnen hartelijken dank aan allen, die mij op 12 October l. l. en daarna hunne zeer gewaardeerde belangstelling toonden.

AMSTERDAM,
4 Nov. 1902.

L. NEIJENS.

Voor de talrijke blijken van deelneming, die wij tijdens de ziekte en na het overlijden mijner geliefde Echtge-noote ontvingen, betuig ik, mede namens mijne kinderen, hartelijk dank.

D. WIJNBEEK.

ZWOLLE,
4 November 1902.

Zoo de Heere wil en zij leven hopen onze geliefde Ouders

H. van Wijck

EN

E. F. de Visser

op 9 November a.s. hunne 25-jarige Echtvereniging te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen.
TERNEUZEN.

9 Nov. 1862—9 Nov. 1902.

D. V. zullen onze geliefde Ouders

Egbert Ket

EN

Alida Ket-

BOUWMAN,

den 9den Nov. hunne 40-jarige Echtvereniging vieren. De Heere spare hen nog menig jaar voor elkander en ons

Hunne liefhebbende Kinderen,
J. A. KET, PATERSON N. J.
A. M. KET—U. S. of A.
WAKKÉ.
A. C. KET, UTRECHT.
DEFT.

In vrede door het Bloed des Kruises overleed heden, na een langen lijdensweg, maar toch betrekkelijk onverwachts, in den ouderdom van bijna 50 jaren mijn innig geliefde zoon, de Heer

Dirk van Wijngaarden van Rees.

WED. J. VAN WIJNGAARDEN
VAN REES—

VAN HALL.

PUTTEN OP DE VELUWE,

29 October 1902.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Hedenmorgen ontvingen wij, na informatie, uit Pretoria het treurig bericht, dat onze geliefde eenige Broeder

Jn. ZWIER,

geboren 13/1 1867, te Vrijheid op 3 April in de Kaffermoorden is gesneeuvel.

Toen ook hij zich opmaakte tot den strijd, schreef hij ons nog: geliefde Broeder, hoe vreeslijk is het om voor dit tijdelijke het leven te stellen, en wist ik niet, dat ik naar lichaam en ziel mijn dierbaren Heiland toebehoorde, dan wist ik mij geen raad. Doch nu ga ik blijmoedig ten strijde, geloovende het is des Heeren wil en mijn plicht. Dit troost ons Familie, Vrienden en bekenden.

K. ZWIER.

Jt. ZWIER geb. VREER.

OPPERDOES, 3 Nov. 1902.

Men gelieve dit voor eenige en algemeene kennisgeving aan te merken.

Geref. Kerk te Ridderkerk.

Met hartelijken dank aan de Kerkeraden, die aan onze bede om hulp gehoor gegeven hebben, vermelden we de volgende ontvangsten:

Van de Geref. Kerk te Dokkum B f 2.50, Jutrijp-Hommerts f 1, Franeker f 3, Cubaard f 1, Engwierum f 1, Lioesens f 2, Bolsward A f 2.75, Hollum f 1, Bljja f 3, Kollum f 3, Marum f 2.50, Arum f 1, Oude-Mirdum f 2, Minnertsgea f 2.50, Hijaard f 2, Buitenpost f 2, Lollum f 2.50, Rinsumageest f 2, Berlikum f 6, Wanswerd f 3, IJlst f 1.50, Tzum f 1, Heeg f 2.50, Garijp f 2.50, Lemmer f 2.50, Boxum f 2.50, Raard f 2, Reitsum f 2.50, Koudum f 2, Anjum f 2.50, Boornbergum f 6, Augustinusga f 1, Sneek A f 11.75, Ee f 1, Goënga f 2.50, Wierum bij Dokkum f 1, Suawoude f 3, Tzummarum f 1.91, Burum f 9.82, Middelstum f 3, Bierum f 3, Aduard f 2.50, Grootegast f 2.50, Groningen B f 5, Nieuwe-Pekela f 3, Appingedam f 2.50, Garrelsweer f 4, Winsum f 5, Spij B f 1, Haren f 3, Warfum f 2.50, Uithuizermeeden f 6.15, Pieterburen f 2.50, Uithuizermeeden f 12.50, Oostwold f 3, Winsum f 7.35, Uithuizer f 5, Haulerwijk f 2, Koeverd f 1.75, Zuidlaren f 3.75, N. N. f 2, Vollenhoven f 1, Almelo f 2.50, Deventer B f 2, Hasselt f 3, Kamperven f 1.01, Rijssen f 1.88, Zalk f 2, Vorden f 1, Doornspijk f 5, Harderwijk f 1, Nijkerk f 5, Bennekom f 5, Ede f 2.50, Epe f 2, Ermeloo f 2.50, Barchem f 1, Aalst f 2, Velp f 5, Aalten A f 2.50, Randwijk f 2.50, Zetten f 2.50, Lochem f 2.50, Dieren f 3.60, Heeteren f 1, Oosterbeek f 2.50, Helmond Ambacht f 6.55, Amersfoort B f 5, Scherpenzeel f 2, Breukelen f 3.25, Loenen f 1, Vinkeveen f 2, Amersfoort A f 2.50, Vleuten f 3, Utrecht f 1.75, Urk f 10, Monnikendam f 1, Marken f 2.50, Amstelveen f 5, Hilversum f 15, Weesp A f 2, Vijfhuizen f 5.50, Haarmeer f 6, Bussum f 2.50, Oosterend f 2.50, Heerjansdam f 3, Waddingsveen f 2, Reeuwijk f 3, Katwijk a/d Zee f 1, Rockanje f 1, Hazerswoude f 2, Den Bommel f 0.50, Hoek van Holland f 2.50, Zegvaart f 2, Leiderdorp f 10, Hillegom f 5, Ottoland f 1.50, Baambrugge f 3, Vlaardingen f 3, Schiedam f 5, Oude Wetering f 3, Over-schie f 1.50, Westmaas f 2.50, Gouda B f 5, Vreeswijk f 5, Numansdorp f 4.32, Stad aan 't Haringvliet f 2.50, Alblas-serdam f 10, Rijswijk f 2.50, Strijen f 7.77, Sassenheim f 3, Leiden f 2, Sluipwijk f 1, Maassluis B f 10, Charlois f 3.21, Barendrecht f 26, Bolnes f 18.39, Spijkenisse f 4.43, Aarlanderveen f 8.35, H. I. Ambacht f 20, Heinenoord f 9, Rijsoord f 27.17, Vlaardingen f 5, Kralingen f 4, Schoonhoven B f 6.88, Charlois f 3.50, Middelburg C f 2.50, Oost-Souburg f 5, Zaamslag f 5, Axel f 3, Zierikzee f 2, Bruinisse f 2.50, Kapelle f 1.97 1/2, Koudekerk f 2, 's-Gravenpolder f 1.25, Schoondijk f 2.50, Grijskerk f 2, Klundert f 7.50, Raamsdonk f 2, Genderen f 2, Fijnaart f 2.50, Veen f 1, Zevenbergen f 2.50, Almkerk f 5, Andel f 2.50, Willemstad f 1.50, Nieuwendijk f 5.

Gelijk men ziet, boden vele Kerken ons steun; maar meerdere lieten ons dringend verzoek onbeantwoord. Wij namen daarom de vrijmoedigheid aan deze laatste een tweede circulaire te zenden, in de hope, dat deze vernieuwde herinnering hunne harten bewegen moge, ons eene grootere of kleinere gave voor onzen kerkbouw ons toe te zenden. Dat geve de Heere!

Namens den Kerkeraad,

H. DE ZEEUW, Praeses.

G. J. RIJSDIJK, Scriba.

RIDDERKERK,

Oct. 1902.

GEVRAAGD

EENE HUISROUDSTER in een Landb. gezin met 4 kinderen. G. G. of de Waarheid toegedaan; niet beneden de 30 jaar. Br. fr. onder lett. B aan ZALSMAN te KAMPEN.

Mej. BISSCHOP vraagt tegen 15 Dec. een flinke MEID

G. G., loon f 80. Franco brieven Utrecht Breedstraat 55.

In het Chr. gesticht voor Krankzinnigen »BLOEMENDAAL» te LOOSDUINEN kan met 1 Februari 1903 eene

beschaafde Juffrouw van 30-45jarigen leeftijd geplaatst worden, om als HUISMEESTERES belast te worden met het dagelijksch toezicht op den huishoudelijken dienst en met het beheer van het linnenmagazijn.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door den Geneesheer Directeur Dr. SCHERMERS, bij wien men zich niet getuigschritten omtrent bekwaamheid, belijdenis en wandel kan aanmelden.

Verlangd voor de Stichting VELD-WIJK bij Ermelo om dadelijk in dienst te treden eene eenvoudige

Verstelnaaister,

ook bekend met het knippen van ondergoed. Chr. belijdenis en levenswandel vereischt.

Zich te vervoege tot de HUISMEESTERES der Stichting.

Iemand, 20 j. oud, G. G. v. g. g. v., zijn werk goed verstaande, biedt zich tegen nader te bepalen tijd aan als

Slagersknecht;

thans werkzaam in R. K. varkensslagerij.

Brieven letter A. Z. Uitgever dezer te KAMPEN.

The Scottish Nat Key Registry and Assurance Association Limited te EDINBURGH, vraagt door geheel Nederland

ACTIEVE AGENTEN.

Men wende zich tot de Directie voor NEDERLAND, TEIXEIRA DE MATTOS en VAN DER VIJGH, Sarphatipark 135 AMSTERDAM.

Gereformeerde Kerk, Enkhuizen.

Van de Aandeelen worden uitbetaald: de Nos. 48, 67, 98, 126, 160 en 183 door

G. STRUIK Cz.

AUCTIONEER 17 Nov. 1902

door en ten huize van den Boekh. P. BEYER te GRONINGEN, volgens Cat. 7157 Nos., de bibliotheken van de H. H. A. A. HINGST te JORWERD, ALBERTI te WYCKEN, R. KLEIN te HARDEGARJE, E. N. JANNINK te GOOR, en van Rechtsgeleerden en Medici. De Catalogus compl. à 25 cent. Een der gedeelten I Theologie en Oude letteren, II Rechtsgeleerdheid en Geschiedenis, III Genees- Wisk- en Natuurkunde, en bij elk gedeelte zijn toegevoegd Nederl., Fransche, Duitse en Engelsche letterkunde en varia, gratis te ontbieden. Voor een volgende auctione worden bibliotheken en partijen boeken ingewacht.

ORGELS!

in eigendom te bekomen door met huur af te betalen van af de eenvoudigste tot de duurste. Men vrage s. v. p. teekeningen met prijsopgave en 100en getuig-schritten van tevredenheid Adres:

GROENEVELD's

Orgelhandel,

SNEEK.

N.B. Goede gebruikte ORGELS van af f 25.—

STEENWIJKER BEDDEN FABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeeren.

Citche, Wollen en Molten deken en Bedtjken in alle soorten.

Linnen bedtjken in het blanw met koorden, in het rood zonder koorden.

No. 1. Het nieuwe Reclame-bed w.o. een Wollen, een Citche, een Molton deken, voor 2 pers. 50 pd. veeeren, geen grooten, 1 tijk en een bed, peluw, 4 kussens, overtrek voor bed en peluw voor f 33, en voor f 35.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. v., ook voor f 33 of f 35, met 50 pd. veeeren, verder ook f 38, f 40, f 45, f 50. PRIMA KAPOK.

Een satijnbed met prima Kapok w.o. een Wollen, Citche en Molton deken en een Overtrek, 1 bed, 1 peluw, 2 kussens voor f 24.

1 gewoon Bed, prima Kapok als bovenstaande voor f 22,50.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Veeeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monsters gratis.

Boven f 10 franco. Veeeren 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 cent, f 1, f 1,20.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

HUWELIJK.

Voor jongelieden, die in het huwelijk wenschen te treden, is op het mooiste gedeelte van het Sarphatipark te Amsterdam te huur, een modern

BOVENHUIS, huurprijs f 300.— per jaar. Onmiddellijk te aanvaarden.

Te bevragen bij de Makelaars TEIXEIRA DE MATTOS & VAN DER VIJGH, Sarphatipark 135 te AMSTERDAM.



Termijnbetaling van af 10 CENTS per dag.

SOLIEDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—

Gratis Handleiding en Toetsenlooper. Honderden dankbetuigingen. Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

DOET UW VOORDEEL

en keuze uit onze 5 heerlijke Mélanges Reclame Theeën.

per 2 1/2 kilo No. 1 f 3,90

franco No. 2 - 3,75

rembours No. 3 - 3,50

No. 4 - 3,25

No. 5 f 3,00

SLUIK en Van der WAL's

TUEEHANDEL.

Harlingen.

Voor puik-kwaliteiten wordt ingestaan.

Bij JAN HAAN te Groningen zijn verschenen: Eenige korte vragen voor de kleine kinderen door JACOBUS BORSTIUS Alge-deeld in korte lesjes.

Prijs: 4 ct, 25 ex. 80 ct., 100 ex. f 3.—

Eenvoudig onderricht in de Christelijke religie, ten dienste van meer bejaarden, die zich nog hebben voor te bereiden tot het doen van belijdenis des geloofs, door T. OEGMA en F. G. PETERSEN, v. d. m. te Wildervank en Veendam.

Prijs: 7 1/2 ct., 25 ex. f 1,75, 100 ex. f 6.—

Kort begrip der Christelijke religie. Met u. v. Teksten.

Prijs: 8 ct., 25 ex. f 1,50, 100 ex. f 5.—

Catechismus of onderwijzing in de Christelijke leer. Met Teksten.

Prijs: 10 ct., 25 ex. f 2,—, 100 ex. f 7.—

Belijdenis des geloofs der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Prijs: 10 ct., 25 ex. f 2,—, 100 ex. f 7.—

De vijf artikelen tegen de Remonstranten (Canones of leerregels).

Prijs: 15 ct., 25 ex. f 3,—, 100 ex. f 10.—

Voorbeeld der Goddelijke Waarheden, door A. HALLENBROEK. Met u. v. Teksten. (110 bl.)

Prijs: 20 ct., 25 ex. f 4,—, 100 ex. f 14.—

Deze uitgaven onderscheiden zich door goed papier, flink-n druk en nette uitvoering.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

BLIJVEN OF HEENGAAN?

Een vraag en een antwoord

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

80 cent.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan, en wie het bedrag aan den Uitgever zendt, ontvangt het franco p. post.

Verschenen bij C. GELEIJNS, Rotterdam:

MONITA SECRETA

of de Geheime Voorschriften der

Jezuïeten.

Te bekomen in elken boekhandel à 50 cent, of dir. fr. v. d. uitg. op ontvangst van 55 cent.

Is verschenen: De hedendaagsche Sociale Beweging in hare Beteekenis voor de Komst van het Koninkrijk Gods,

DOOR

Dr. G. WISSE Jr.,

Gereform. Predikant te Overtoom.

Prijs 35 cents.

KAMPEN. J. H. BOS.

Een lamp voor den voet.

Deze meer en meer gezochte SCHEURKALENDER

is verzonden en op eerste aanvraag voor een ieder te bekomen.

Het schild is fraaier dan ooit. De inhoud is Gereformeerd. De prijs is 40 cent.

Wie eenmaal dezen SCHEURKALENDER heeft gebruikt, verlangt geen anderen. Het debiet neemt jaarlijks toe. 't Is een sieraad aan den wand en goede lectuur voor elken dag des jaars.

Kampen. ZALSMAN,

CALLENBACH's Zondagsschool-uitgaven zijn verschenen.

Niet minder dan 47 verschillende boeken en boekjes zagen dit jaar het licht. De van ouds bekende »Winterbloemen» zijn voor belanghebbenden weder op de gewone voorwaarden gratis verkrijgbaar.

Men vrage den nieuwen fraai geïllustreerden catalogus. NIJKERK. G. F. CALLENBACH.

4 ct.

4 ct.

EENIGE KORTE VRAGEN

VOOR DE

kleine kinderen

DOOR

JACOBUS BORSTIUS

IN LESSEN VERDEELD, DIE MET

OPSCRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR

O. C. DOORNBOOS.

Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost niet meer dan 4 cent.

Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct.

4 ct.

DE TABERNAKEL

Gods Heiligdom bij Israël

DOOR

Dr. L. SCHOUTEN Hzn.

Van dit werk, waarvan de eerste, kwarto editie destijds f 10.50 kostte, is bij mij thans eene goedkoopere uitgave verkrijgbaar voor f 2.25, in linnen gebonden en 6 fijne, gekleurde platen.

Deze verschijnt tevens in afleveringen, ten getale van 13; elke 14 dag-n één, à 17 1/2 ct., waaraan dan de premie-band geheel kosteloos wordt toegevoegd.

Men zie bij den Boekhandel de glasbil-jetten en vrage het uitvoerige prospectus, of wel het complete boek ter inzage.

D. A. DAAMEN te ROTTERDAM,

Uitgever.

ZANGGEZELSCHAPPEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

HOSANNA.

64 Lieder voor drie- en vierstemmig Mannenkoor, ten dienste van Jongelings-ver- en Christ. zanggezelschappen. Door SERNE. f 1,25.

DE ZINGENDE PELGRIM. 25 Lieder voor Christ. zanggezelschap pen. Door KEUNING. 30 cent.

LIEVEN EN LOVEN.

25 Lieder voor Christ. zanggezel-schappen. Door KEUNING. 30 cent.

DE CHRISTEL. ZANGER. 20 Lieder voor zanggezelschappen en huisgezinnen. Door VAN WIJCK. 25 cent.

DE ZANGVRIEND.

34 Meerstemmige Christ. liederen voor jong en oud. Door WIJLE. 25 cent.

DE KLEINE ZANGER.

20 Twee- en driestemmige zangstukjes voor Christ. scholen en Zondagsscholen. Door SMINK. 20 cent.

EENVOUDIGE LIEDEREN. voor Christelijke en Zondagsscholen Door VOERMAN. 10 cent.

Blank en Bruin.

DOOR

HILBRANDT BOSCHMA,

Geïllustreerd door A. RÜNC-

KEL, verscheen als No. 2

van den 2en jaargang der

Bibl. v. Hoofd en Hart;

dit boek wordt den intee-

konaars berekend à 70 cts.

en à f 1.10 in stempelband

en kost niet-ingeteekenden

f 1.40, en f 1.90 gebonden

Als No. 3

volgt binnen-

kort:

Vredeburg,

DOOR

L. PENNING.

De prijs per

jaargang is

slchts drie

gulden.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

De gemeenschap der heiligen,

DOOR

J van ANDEL,

Predikant te Gorinchem.

226 bladz., post 8.

Prijs f 1,40, geb f 1,80.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributied:

(Uit het district Koudekerke) door den heer P. Boone: uit Koudekerke f 48, en uit Biggekerke f 6, door den heer E. Vader: uit Meliskerke f 8,50, door den heer M. Bréel: uit Rittthem f 1, en door den heer P. Kasteleijn: uit O.- en W.-Souburg f 38,50, samen f 102, door het Loc. Comité te Utrecht f 548,60 en van de 10 cts. Vereen. Jan. en Febr. f 22,10, Maart—Juli f 58,60, Aug.—Oct. f 34,80, Nov. en Dec. f 133,40, samen f 148,90; door den heer G. A. van Brenk te Geldermaken f 10, door den heer B. Bijlstra te Minnertsgea f 28,50, door den heer D. Slettenaat H. te Almloo f 34, door den heer H. G. Rierink: uit Reeuwijk f 34, uit Sluipwijk f 3,50, samen f 37,50; door Ds. H. W. Federhoff te Doesburg f 34,50, door den heer Joh. Krap te 's-Gravenhage (1e storting) f 500, door Ds. A. Boekenooien te Apeldoorn f 104, door het Locaal Comité te Amsterdam (1e storting) f 1600; door den heer J. Schipper te Oud-Loosdrecht f 17; door den heer T. Kuiper te Hilversum (2e storting) f 105,20; door den heer W. C. Friedt te Heusden f 5,50; door den heer H. J. van Hemmen te Zuidwilde (Gr.) f 16,50; door den heer P. Sanders te Bleiswijk f 87; door den heer T. J. Greevelink te Heerenveen f 22,50; door den heer R. P. Fledderus te Oudemirdum f 25; door den heer W. C. van Monster te Leenwarden f 184,50; door den heer A. J. Negberink te Gelselaar f 21,50; door Ds. G. Boekenooien te St. Anna-Parochie f 34; door den heer H. Gay te Werkendam f 23; door den heer R. Toren te Oostwold f 80; door den heer J. Bouwes te Appingedam f 139.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Door 't Loc. Comité te Utrecht (25 Juni 11. v. d. onkosten) f 49,56 1/2, van de Geref. kerk te Langerak f 2,02; van idem te Appelscha f 5,54 1/2, van idem te Lochem f 3,17, van idem te Barchem f 2,71, van idem te Emlichheim (1/2 coll.) f 13, van idem te Bleiswijk f 8,15, van idem te Berkel (1/2 coll.) f 7,51, van idem te Delfs-haven f 28, van idem te Capelle f 10,15, van idem te Hillegersberg f 2,27, van idem te Hoek van Holland f 4,11 1/2, van idem te Hoogvliet f 8,50, van idem te Katendrecht f 29,24, van idem te Kralingen f 61,50, van idem te Maassland f 34,70, van idem te Maassluis A f 16,71, van idem te Over-schie f 23,07 1/2, van idem te Pernis f 16,22, van idem te Poortugaal f 3,58, van idem te Rhoon f 7,27 1/2, van idem te Schiedam f 52,02, van idem te IJsselmonde f 7,25, van idem te Lemmer f 19,21 1/2, van idem te Joure f 11, van idem te Heerenveen f 18,96 1/2, van idem te Lippenhuizen f 1,40, van idem te Echten f 2,33, van idem te Oldeboorn f 4, van idem te Wolvsga f 5,77, van idem te Duurswoude f 2,62 1/2, van idem te Mannekeburen f 4, van idem te Knijpe f 3,61, van idem te Hoorsterzwaag f 1,23, van idem te Terwipen f 1,23, van idem te Donkerbroek f 5,28, van idem te Oosterzee f 29,35, van idem te Mildam f 3,57 1/2, van idem te Idskehuizen f 10,50, van idem te Oppenhuizen f 11,07 1/2, bij den Bidstond te Amsterdam f 143,60 + vreemde munt f 1,13 = f 144,73; van de Geref. Kerk te Utrecht (28 Sept. 1902) f 151,23; van idem te Mülheim a/d. R. f 3,25; van idem te Shedrecht f 19,10; van idem te Beilen (1/2 coll.) f 5,56 1/2; van idem te